

Zarządzenie nr 81/2019
Dyrektora Narodowego Centrum Nauki
w sprawie
wprowadzenia zasad etycznych Ekspertów NCN
z dnia 13-12-2019

Na podstawie § 2 ust. 3 Regulaminu organizacyjnego Biura Narodowego Centrum Nauki i zakresu zadań Koordynatorów Dyscyplin Narodowego Centrum Nauki, którego tekst jednolity stanowi załącznik nr 1 do zarządzenia Dyrektora Narodowego Centrum Nauki nr 66/2019 z dnia 19 września 2019 r., zarządza się, co następuje:

§ 1.

Wprowadza się Zasady Etyczne Ekspertów Narodowego Centrum Nauki stanowiące załącznik nr 1 do niniejszego zarządzenia.

§ 2.

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Dyrektor Narodowego Centrum Nauki

Załącznik nr 1 do
Zarządzenie nr 81/2019
Dyrektora Narodowego Centrum
Nauki
w sprawie
wprowadzenia zasad etycznych
Ekspertów NCN
z dnia 13-12-2019

**ZASADY ETYCZNE
EKSPERTÓW
NARODOWEGO CENTRUM NAUKI**

§ 1. Pojęcia

1. Objaśnienie pojęć:

- 1) Centrum – Narodowe Centrum Nauki (NCN).
- 2) Dyrektor – Dyrektor Narodowego Centrum Nauki.
- 3) Ekspert – członek Zespołu Ekspertów, o którym mowa w art. 22 ust. 1 Ustawy lub ekspert zewnętrzny niebędącego członkiem Zespołu Ekspertów, o którym mowa w art. 22 ust. 2 Ustawy lub ekspert, o którym mowa w art. 22 ust. 3 Ustawy lub ekspert będącego członkiem Zespołu Kontrolującego, o którym mowa w art. 34 ust. 3 pkt. 2).
- 4) Kierownik – kierownik finansowanego przez Centrum projektu badawczego, osoba, której przyznano finansowany przez Centrum staż po uzyskaniu stopnia naukowego doktora, osoba, której przyznano finansowane przez Centrum stypendium doktorskie, osoba realizująca finansowane przez Centrum działanie naukowe.
- 5) Kierownik wskazany we wniosku – kierownik wnioskowanego do finansowania projektu badawczego, kandydat na staż, kandydat na stypendium doktorskie, osoba przewidziana do realizacji wnioskowanego do finansowania działania naukowego.
- 6) Konkursy NCN – konkursy ogłaszane i przeprowadzane przez Narodowe Centrum Nauki.

- 7) Kontroler kierujący kontrolą – pracownik Centrum będący członkiem Zespołu kontrolującego, m.in. odpowiadający za organizację pracy tego Zespołu.
- 8) Koordynator Dyscyplin – pracownik Centrum, odpowiadający za organizację prac Zespołów Ekspertów i przeprowadzanie konkursów na realizację projektów badawczych w jednej dyscyplinie naukowej lub w grupie kilku dyscyplin naukowych, w tym w szczególności za zapewnienie ich właściwego, bezstronnego i rzetelnego przebiegu.
- 9) Ocena – indywidualna opinia sporządzana przez Eksperta, na podstawie umowy ramowej o współpracę zawartej z Centrum, której przedmiotem jest ocena:
  - a) Wniosków złożonych w konkursach organizowanych przez Centrum lub
  - b) merytoryczna związana z rozliczeniem grantów lub
  - c) związana z realizacją innych zadań Centrum, w szczególności wynikających z art. 35a Ustawy.
- 10) Osoba do kontaktu – pracownik Centrum wysyłający Zaproszenie do Eksperta i wskazany do kontaktu i koordynacji wykonania Umowy w zakresie konkretnego Zaproszenia.
- 11) Raport – raport końcowy projektu badawczego, stażu po uzyskaniu stopnia naukowego doktora, stypendium doktorskiego, działania naukowego stanowiący podstawę rozliczenia finansowego i merytorycznego.
- 12) Wniosek – wniosek składany w konkursach Narodowego Centrum Nauki.
- 13) Wnioskodawca – podmiot składający wniosek w konkursach Centrum zgodnie z zapisami art. 27 ust. 1 lit. 1)-7) i 9) (z wyłączeniem osoby fizycznej) Ustawy..
- 14) Grant – środki finansowe przyznane przez Centrum w ramach stypendium doktorskiego, na realizację projektu badawczego, stażu po uzyskaniu stopnia naukowego doktora lub działania naukowego.
- 15) Wykonawca – inna osoba, nie będąca Kierownikiem, wskazana w raporcie lub wniosku jako wykonująca prace na rzecz realizacji projektu badawczego.
- 16) Zaproszenie – propozycja sporządzenia oceny wysłana do Eksperta drogą elektroniczną lub w formie pisemnej.
- 17) Zespół – należy przez to rozumieć powoływany przez Dyrektora Zespół Ekspertów do oceny wniosków składanych w konkursach NCN lub do dokonywania ocen merytorycznych raportów końcowych związanych z rozliczeniem przyznanych środków finansowych lub Zespół kontrolujący.

18) Ustawa – Ustawa z dnia 30 kwietnia 2010r. o Narodowym Centrum Nauki (tj. Dz.U. z 2018 r. poz. 947).

§ 2. Zasady poufności

1. Wykonanie Oceny przez Eksperta odbywa się z zachowaniem zasady poufności i ochrony danych.
2. Mając na uwadze powyższe Ekspertom zabrania się:
  - a) przekazywania lub ujawniania jakichkolwiek dokumentów pozyskanych z Centrum w celu wykonania Oceny osobom trzecim;
  - b) ujawniania informacji pozyskanych z tych dokumentów z osobami, które nie zostały oficjalnie wyznaczone do udziału w pracach Zespołu;
  - c) kontaktowania się z członkami Zespołu między Posiedzeniami w celu dzielenia się informacjami lub opiniami o wnioskach lub raportach;
  - d) wykorzystywania informacji zawartych we Wniosku lub innych dokumentach pozyskanych w celu sporządzenia Oceny dla osobistej korzyści swojej lub osób trzecich;
  - e) bezpośredniego kontaktowania się z Wnioskodawcą, Kierownikiem wskazanym we wniosku lub Kierownikiem w sprawach związanych ze sporządzaną oceną;
  - f) udzielania komukolwiek dostępu do systemu komputerowego ZSUN/OSF;
  - g) ujawniania komukolwiek, kto nie został powołany do Zespołu, w jakikolwiek sposób informacji pozyskanych w trakcie sesji/spotkania Zespołu dotyczących przebiegu samego spotkania, dyskusji, oceny;
  - h) ujawniania informacji o końcowej ocenie Wniosku lub ocenie związanej z rozliczeniem grantu Wnioskodawcy, Kierownikowi wskazanemu we wniosku, Kierownikowi lub innym osobom przed oficjalnym przekazaniem decyzji lub informacji w tej sprawie przez Centrum;
  - i) uczestniczenia w pracach Zespołu lub wykonania Oceny bez uprzedniego zadeklarowania:
    - zachowania poufności oraz ochrony danych zgodnie z załącznikiem nr 1,
    - braku konfliktu interesów z wnioskodawcą, kierownikiem wskazanym we wniosku lub kierownikiem lub wykonawcami zgodnie z załącznikiem nr 2.

3. W przypadku nieprzestrzegania przez Eksperta powyższych zasad Centrum dbając o rzetelność procesu *peer review*, w zależności od konkretnych okoliczności, może podjąć następujące sankcje w stosunku do Eksperta:
  - a) rozwiązać umowę będącą podstawą współpracy z Ekspertem;
  - b) odwołać Eksperta z funkcji członka Zespołu;
  - c) zgłosić zdarzenie do Komisji Rzetelności w Centrum, zgodnie z zapisami Kodeksu Narodowego Centrum Nauki dotyczącego rzetelności badań naukowych i starania o fundusze na badania.
4. Sankcje określone w ust 3 mogą być stosowane łącznie.
5. Działania, o których mowa w ust 3, wszczyna się na wniosek Koordynatora dyscyplin lub Kontrolera kierującego kontrolą, skierowany do Dyrektora.
6. W przypadku naruszeń przez Eksperta powyższych zapisów Centrum nie ponosi odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną osobom trzecim.
7. Obowiązek zachowania poufności nie dotyczy informacji:
  - a) które są częścią domeny publicznej w momencie ujawnienia;
  - b) które zostały uzyskane przez Eksperta, ze źródła innego niż Centrum, pod warunkiem, że Ekspert wszedł w posiadanie informacji w sposób zgodny z prawem i nie istnieje żadna przeszkoda prawna do ujawnienia tych informacji;
  - c) w stosunku do której przepisy prawa powszechnie obowiązującego wymagają jej ujawnienia.

§ 3. Konflikt interesów

1. Eksperci powinni dążyć do unikania sytuacji, w której wcześniejsze relacje lub doświadczenia mogą świadomie lub nieświadomie uprzedzać osąd i utrudniać sporządzenie obiektywnej Oceny.
2. Za konflikt interesów uważa się sytuację, w której Ekspert nie może podjąć obiektywnej decyzji z powodu rzeczywistej lub postrzeganej za rzeczywistą stronniczości, która może wynikać z zależności indywidualnej lub instytucjonalnej Eksperta z Wnioskodawcą, Kierownikiem wskazanym we wniosku lub Kierownikiem.
3. Konflikt interesów, o którym mowa w pkt. powyżej wynikać może w szczególności z następujących relacji:

- a) stosunku małżeństwa, pokrewieństwa lub powinowactwa do drugiego stopnia włącznie;
  - b) pozostawania, w ostatnich trzech latach przed podjęciem Oceny, w stosunku prawnym, który może mieć wpływ na jego prawa i obowiązki;
  - c) współpracy naukowej, w tym wspólnego publikowania wyników badań, w ostatnich trzech latach przed podjęciem Oceny;
  - d) relacji osobistych;
  - e) posiadania odmiennych poglądów naukowych lub faktu bezpośredniego rywalizowania w danej dyscyplinie naukowej;
  - f) osiągnięcia osobistych lub instytucjonalnych korzyści lub strat finansowych;
  - g) faktu zaangażowania w przygotowanie Wniosku;
  - h) faktu zaangażowania w realizację projektu badawczego, stypendium doktorskiego lub stażu po otrzymaniu stopnia naukowego doktora;
  - i) innych ważnych przesłanek mogących ograniczać rzetelność i bezstronność oceny Eksperta.
4. W przypadku zaistnienia konfliktu interesów Ekspert powinien niezwłocznie powiadomić Koordynatora dyscyplin lub Kontrolera kierującego kontrolą lub inną osobę wyznaczoną do kontaktu wskazaną w Zaproszeniu.
5. Koordynator dyscyplin lub Kontroler kierujący kontrolą może wyłączyć Eksperta z postępowania w sprawie sporządzenia Oceny w sytuacji zagrożenia konfliktem interesów.
6. Decyzja o całkowitym lub częściowym wyłączeniu Eksperta z prac Zespołu lub procesu oceny poszczególnych Wniosków, merytorycznej lub finansowej oceny związanej z rozliczeniem poszczególnych grantów podejmowana jest na podstawie analizy ogólnie dostępnych informacji oraz wewnętrznej dokumentacji Centrum, udokumentowanej w notatce służbowej.
8. W przypadku całkowitego wyłączenia Eksperta z prac Zespołu wszczyna się postępowanie na wniosek Koordynatora dyscyplin lub Kontrolera kierującego kontrolą, skierowany do Dyrektora.

§ 4. Sporządzanie oceny eksperckiej

1. Ocena wniosków oraz Ocena związana z rozliczeniem grantów odbywa się w drodze dyskusji w trakcie posiedzenia Zespołu lub w formie pisemnej.
2. W trakcie sesji/spotkania Zespołu Ekspert powinien:
  - a) wystrzegać się wygłaszania przemówień i stawiania pytań retorycznych;
  - b) zadawać zwięzłe pytania, a jego uwagi powinny być jednoznaczne i konstruktywne;
  - c) zachowywać się w sposób wyrażający szacunek i zrozumienie względem wszystkich osób biorących udział w sesji/spotkaniu Zespołu.
3. Koordynator Dyscyplin lub Kontroler kierujący kontrolą w przypadku naruszenia przez Eksperta zapisów, o których mowa w ust. 2 pkt. c), ma prawo:
  - a) do upomnienia Eksperta;
  - b) poprosić Eksperta o opuszczenie posiedzenia/spotkania Zespołu,
  - c) wnioskować, wraz z uzasadnieniem, do Dyrektora o upomnienie Eksperta w formie pisma upominającego lub odwołania Eksperta z funkcji członka Zespołu.
4. Środki, o których mowa w ust 3 mogą być stosowane łącznie.
5. Oceny i komentarze Ekspertów wyrażone w formie pisemnej są podstawową informacją przekazywaną Wnioskodawcy, Kierownikowi wskazanemu we wniosku lub Kierownikowi dlatego powinny one być merytoryczne, rzetelne, konkretne, celowe, kierunkowe i uprzejme.
6. Podczas pisania oceny Eksperci powinni przestrzegać następujących wytycznych:
  - Używać jasnych, analitycznych i jednoznacznych sformułowań;
  - Formułować opinie i komentarze w formie zdań oznajmujących;
  - Formułować opinie w sposób wyrażający szacunek wobec wnioskodawcy, osoby wskazanej jako kierownika we wniosku lub kierownika lub dziedziny nauki;
  - Używać poprawnych językowo zdań, unikać sformułowań potocznych lub żargonu;
  - Identyfikować mocne i słabe strony zaproponowanych we Wniosku lub będących w realizacji zadań badawczych;
  - Unikać podkreślania niewystarczającej wiedzy Kierownika wskazanego we wniosku lub Kierownika na temat ocenianego obszaru badań;

- Unikać przedstawiania osobistych opinii związanych z formą lub stylem przygotowania Wniosku lub Raportu;
  - Nie odnosić się do wieku, narodowości, płci lub jakichkolwiek aspektów życia prywatnego Kierownika wskazanego we wniosku, Kierownika lub Wykonawców;
  - Unikać opisywania części Wniosku lub Raportu lub powtarzania jego treści;
  - Unikać odniesień do własnej działalności naukowej w taki sposób, że tożsamość Eksperta nie zostaje zachowana;
  - Unikać wskazań co do obszaru swojej ekspertyzy naukowej.
7. Za ocenę rzetelności i bezstronności opinii przygotowanych przez Ekspertów odpowiedzialny jest Koordynator dyscyplin lub Kontroler kierujący kontrolą, który w przypadku stwierdzenia sformułowań obraźliwych lub nierzetelnych w ocenie przesyła Ekspertowi opinię do poprawy.

§ 5. Reguły inne

W sprawach nieuregulowanych w niniejszych *Zasadach etycznych*, odpowiednie zastosowanie znajdują normy określone w zbiorze zasad i wytycznych *Dobre obyczaje w nauce* oraz w rekomendacjach *Dobra praktyka badań naukowych*.

Załącznik nr 1

Ja, niżej podpisany..... oświadczam, że przeczytałem i rozumiem zasady dotyczące zachowania poufności i nieujawniania danych zawarte w *Zasadach Etycznych Ekspertów Narodowego Centrum Nauki*.

Zaświadczam, że przyjmując rolę Eksperta w pełni rozumiem poufny charakter procesu oceny i deklaruję:

- a) Nie przyznawać nikomu dostępu do konta w systemie ZSUN/OSF, umożliwiającego wprowadzenie opinii, jej korygowanie lub przesłanie do Centrum;
- b) Nie ujawniać ani nie omawiać Wniosków, Raportów lub innych materiałów pozyskanych z Centrum do sporządzenia Oceny z jakąkolwiek inną osobą, za wyjątkiem osób upoważnionych do tego z ramienia Centrum;
- c) Nie ujawniać nikomu informacji o przebiegu posiedzenia/spotkania Zespołu, prowadzonych dyskusjach i ocenach;
- d) Nie ujawniać nikomu informacji o rezultatach Oceny przed oficjalnym przekazaniem decyzji lub informacji w tej sprawie przez Centrum;
- e) Nie wykorzystywać informacji zawartych w ocenianym Wniosku lub Raporcie dla osiągnięcia własnych korzyści ani udostępniać takich informacji dla osobistej korzyści osobom trzecim;
- f) Zniszczyć, usunąć lub zwrócić wszystkie materiały związane z wykonaniem Oceny na rzecz Centrum;
- g) Kierować wszystkie pytania i wątpliwości związane ze sporządzeniem Oceny do osoby wyznaczonej do kontaktu ze strony Centrum.

Ponadto jestem świadomy kroków, które może podjąć Centrum w przypadku nieprzestrzegania przeze mnie powyższych zapisów.

Zobowiązuję się powiadomić Centrum o zaistnieniu wszelkich zdarzeń lub okoliczności mogących budzić wątpliwości co do naruszenia powyższych zapisów.

.....

.....

Podpis Eksperta

Data

Załącznik nr 2.

Ja, niżej podpisany..... oświadczam, że przeczytałem i rozumiem zasady dotyczące rzeczywistego i potencjalnego konfliktu interesów opisanego w par. 3 ust. 3 *Zasad Etycznych Ekspertów Narodowego Centrum Nauki*.

W związku z powyższym zaświadczam, że nie spełniam żadnych przesłanek mogących w sposób rzeczywisty lub prawdopodobny wpływać na moją bezstronną merytoryczną ocenę Wniosku lub rozliczenia grantu.

.....

.....

Podpis Eksperta

Data